

Starfsáætlun Þekkingarseturs Suðurnesja árið 2014

Þekkingarsetur Suðurnesja var stofnað 1. apríl 2012 og að því standa öll sveitarfélögin á Suðurnesjum, Náttúrustofa Suðvesturlands, Rannsóknasetur Háskóla Íslands á Suðurnesjum og Keilir. Helstu markmið þekkingarsetursins snúa að rannsóknum og þróun, háskólanámi, símenntun, samþættingu þekkingarstarfs og samstarfi við aðrar mennstastofnanir á Suðurnesjum. Hér á eftir er farið yfir starfsáætlun setursins fyrir árið 2014 í samræmi við markmið þess.

Rannsóknastarf

Náttúrustofa Suðvesturlands og Rannsóknasetur Háskóla Íslands á Suðurnesjum bera uppi rannsóknarhluta þekkingarseturs Suðurnesja. Hér fyrir neðan má sjá yfirlit yfir helstu verkefni og samstarfsaðila þeirra á árinu.

Náttúrustofa Suðvesturlands

Helstu verkefni: Rannsóknir á vistfræði fjara og fæðuvali vaðfugla, vöktun ýmissa fuglategunda, rannsóknir á fuglaflensu, fiðrildavöktun og vöktun skólpmengunar á Suðurnesjum.

Helstu samstarfsaðilar: Samtök Náttúrustofa (SNS), US Geological Survey, Háskóli Íslands, Háskólinn í Groningen, Náttúrufræðistofnun, Stokkhólmsháskóli og Heilbrigðiseftirlit Suðurnesja.

Rannsóknasetur Háskóla Íslands á Suðurnesjum

Helstu verkefni:

Áframhaldandi rannsóknir á áhrifum olíumengunar á sjávarlífverur á norðurslóðum, rannsóknir á grjótkrabba og öðrum krabbategundum við Ísland, vöktun og rannsóknir á kræklingalirfum við Suðvesturland, og söfnun svampa og annarra botnfastra sjávarhryggleysingja í samstarfi við Lyfjafræðideild HÍ. Jafnframt er stefnt á að hefja rannsóknir samhliða nýtingu á öðuskel við Reykjanesið, rannsóknir á mengunarálagi í fuglum á Íslandi með beitingu líffræðilegra mælikvarða í samstarfi með Náttúrustofu Suðvesturlands

og að framkvæma úttekt, ásamt Hafrannsóknastofnun og fleiri aðilum, á lífríki botns í innsta hluta Hvalfjarðar með áherslu á nytjategundir.

Helstu samstarfsaðilar:

Háskólinn í Osló, Mátís, Náttúrustofa Suðvesturlands, Hafrannsóknastofnun, Aberystwythháskólinn í Wales, Arctic ehf, Veitingahúsið Vitinn, Stefán Sigurðsson hjá Köfunarþjónustu Sigurðar ehf, Skelrækt – félag skelræktenda á Íslandi og kræklingaræktendur á Suðurnesjum.

Uppbygging rannsóknastöðvar

Ráðherranefnd um atvinnumál veitti Þekkingarsetri Suðurnesja 20 milljóna króna styrk í lok árs 2012 til uppbyggingar rannsóknastöðvar í flokkun og greiningu lífvera. Styrkurinn er til tveggja ára og er nýttur til greiðslu launa tveggja líffræðinga sem ráðnir voru til starfa á rannsóknastöðinni. Stefnt er að því að rannsóknastöðin verði orðin sjálfbær að þessum tveimur árum liðnum með tekjum af þjónustuverkefnum og rannsóknastyrkjum.

Nú er verkefnið hálfnað og gengur vel. Fyrri árið fór fyrst og fremst í þjálfun starfsmanna í tegundagreiningum. Sú þjálfun heldur áfram á næsta ári ásamt því sem unnið verður að markaðssetningu rannsóknastöðvarinnar innanlands og utan, meðal annars með það að markmiði að fjölga þjónustuverkefnum. Þar er litið til aðkomu að rannsóknaverkefnum jafnt sem almennum umhverfis- og mengunarrannsóknnum sem krefjast sérhæfðrar hæfni og aðstöðu sem rannsóknastöðin býr yfir.

Rannsóknaaðstaða

Rannsóknarými Þekkingarsetursins eru í boði til rannsókna og athugana er tengjast til dæmis eiturefnavistfræði, fiskeldi og rannsóknnum á sjúkdómum í fiski. Aðstaðan var mikið nýtt af Tilraunastöð HÍ í meinafræði að Keldum á síðasta ári og má gera ráð fyrir að svo verði einnig á því næsta.

Helsta verkefni ársins hjá Þekkingarsetrinu er snýr að rannsóknnum er víðtæk markaðssetning, hér á landi og erlendis, á rannsóknaaðstöðu þess og rannsóknastöðinni. Rafrænt kynningarefni verður sent til fjölda vísindamanna, rannsóknastofnana og háskóla auk þess

sem unnið er að kynningarmyndbandi á ensku, á þeim möguleikum sem Þekkingarsetrið hefur upp á að bjóða.

Háskólanám og samþætting þekkingarstarfs

Eftirfarandi námskeið við Háskóla Íslands verða kennd að hluta af Dr. Gunnari Þór Hallgrímssyni forstöðumanni Náttúrustofu Suðvesturlands og Dr. Halldóri Pálmari Halldórssyni forstöðumanni Rannsóknaseturs HÍ á Suðurnesjum, ýmist hjá HÍ eða Þekkingarsetri Suðurnesja:

Vor 2014

- Eiturefnavistfræði
- Fuglafræði
- Vettvangsnámskeið í vistfræði
- Náttúra Íslands - líffræði (við Endurmenntun HÍ)

Haust 2014

- Dýrafræði – hryggdýr
- Lífheimurinn
- Sjávarhryggleysingjar
- Sjávar-, vatna- og fiskivistfræði

Meistara- og doktorsnemar sem vinna að lokaverkefnum sínum hjá Þekkingarsetri Suðurnesja verða 8 talsins á árinu.

Uppákomur og aðstaða í boði

Líkt og undanfarin ár mun Rannsóknasetur HÍ á Suðurnesjum taka þátt í árlegri Vísindavöku Rannís og verður þátttakan sameiginleg með Þekkingarsetri Suðurnesja líkt og í fyrra. Jafnframt verður leitast við að halda „Vísindakaffi á landsbyggðinni“ á Suðurnesjum sem einnig er á vegum Rannís.

Þekkingarsetrið ásamt Rannsóknasetri HÍ á Suðurnesjum stefnir á þátttöku í Háskólalestinni og Háskóla Unga fólksins, að því gefnu að framhald verði á þeim viðburðum hjá HÍ á árinu.

Árleg vísindaferð líffræðinema við HÍ verður haldin í Þekkingarsetri Suðurnesja 24. janúar, þar sem starfsemi og aðstaða setursins verður kynnt. Um 40 nemendur koma þá í heimsókn.

Framhaldsnemar í alþjóðlegu námskeiði í fiskavistfræði, á vegum Guðrúnar Marteinsdóttur prófessors við HÍ, munu vinna og dvelja í Þekkingarsetrinu 27. og 28. maí. Um 20 nemar og þrír kennarar nýta sér aðstöðuna á setrinu og er þetta sjötta árið í röð sem námskeiðið fer þar fram.

Þekkingarsetur Suðurnesja býður háskólanemum af Suðurnesjum upp á námsaðstöðu í húsnæði sínu á hvaða tíma sem er endurgjaldslaut.

Fræðsla í tengslum við sýningar Þekkingarsetursins

Á starfsárinu verður haldið áfram að kynna náttúrugripasýninguna og sögusýninguna *Heimskautin heilla* sem staðsettar eru í Þekkingarsetri Suðurnesja, fyrir leik-, grunn- og framhaldsskólum um allt land sem fróðlega og skemmtilega viðbót við kennslu í náttúrufræði, sögu og frönsku. Á síðasta ári fjölgaði þeim skólum sem komu með nemendur í heimsókn á sýningarnar og standa vonir til að sú aukning haldi áfram. Þá er vonast til þess að skólar sjái möguleika í því að tengja efni náttúrugripasýningarinnar við námsefni hvers árgangs og að heimsókn í Þekkingarsetrið verði þannig hluti af náminu. Þátttaka Þekkingarsetursins í samstarfsverkefni Sandgerðisbæjar og finnska sveitarfélagsins Mänttä-Vilppula, sem styrkt er af Comenius Regio hluta Menntaáætlunar ESB, er liður í þessu. Nánar er fjallað um verkefnið síðar í starfsáætluninni.

Rafrænt kynningarefni er sent út í byrjun hvers árs til allra leik-, grunn- og framhaldsskóla á landinu. Sýningar Þekkingarsetursins eru auglýstar eins og efni leyfa, til dæmis í Safnabókinni, bæklingnum *Around Iceland* og á *Finna.is* en auk þess eru heimasíða, Facebook síða og Tumblr síða setursins virkir miðlar.

Símenntun og samstarf við menntastofnanir og fyrirtæki

Samstarf við Miðstöð símenntunar á Suðurnesjum

Þekkingarsetur Suðurnesja heldur símenntunarnámskeið á sviði náttúrufræða og tengdra greina á hverri önn í samstarfi við Miðstöð símenntunar á Suðurnesjum (MSS). Eftirtalin námskeið verða haldin hjá Þekkingarsetri Suðurnesja í samstarfi við MSS vorið 2014:

- Framhaldsnámskeið í fluguhnýtingum
- Jules Verne, doktor Charcot og Ísland
- Kræklingatínsla
- Fjörunytjar í matargerð
- Fjörunytjar – húð og hár

Námskeiðin eru haldin af Þekkingarsetri Suðurnesja en auglýst af MSS, bæði á heimasíðu beggja stofnana og í bæklingi sem sendur er í öll hús á Suðurnesjum. MSS sér auk þess um skráningu á námskeiðin. Skipulag námskeiða haustmíssis 2014 verður ekki endanlegt fyrir en næsta sumar.

Samstarf við Sandgerðisbæ

Sandgerðisbær hlaut sumarið 2013 Comenius Regio styrk úr Menntaáætlun ESB til að vinna að tveggja ára samstarfsverkefni með finnska sveitarfélaginu Mänttä-Vilppula. Verkefnið kallast *Development of curricula and teacher training* og snýr að þróun námskráa, kennsluefnis og þjálfunar fyrir kennara í náttúrufræðum og listgreinum. Markmið verkefnisins er að tengja saman skóla og hinar ýmsu stofnanir og fyrirtæki bæjarfélaganna á þessum sviðum. Þekkingarsetur Suðurnesja er aðili að verkefninu ásamt grunnskólanum í Sandgerði, leikskólanum Sólborg, Náttúrustofu Suðvesturlands, Rannsóknasetri Háskóla Íslands á Suðurnesjum og Listatorgi. Vonir eru bundar við að verkefnið skili auknum tengslum þeirra við menntastofnanir bæjarins og spennandi verkefnum fyrir nemendur. Þá gefur þetta Þekkingarsetrinu möguleika á því að tengja starfsemi sína beint inn í námskrá leik- og grunnskólans í náttúrufræðum þannig að heimsóknir nemenda í setrið yrðu hluti af námi þeirra. Verkefnið hófst formlega í október 2013 og stendur yfir í tvö ár.

Unnið er að stofnun Sandgerðisdeildar í Norræna félaginu og mun Þekkingarsetrið verða aðili að þeirri deild.

Samstarf við Keili

Þekkingarsetrið var aðili að Tækni- og vísindasmiðjum Keilis sumarið 2013, en þær eru fyrir krakka á aldrinum 10-15 ára. Stefnt er að því að bjóða aftur upp á smiðjurnar sumarið 2014 og munu þátttakendur þá líklega eyða einum degi í Þekkingarsetrinu þar sem þeir hljóta fræðslu um lífríki fjörunnar sem dæmi og kynnast starfsemi setursins og stoðstofnana þess.

Ásdís Ólafsdóttir, starfsmaður og meistaranemi við Rannsóknasetur HÍ á Suðurnesjum hefur auk þess umsjón með kennslu í náttúrufræði hjá Háskólabró Keilis.

Samstarf við Fisktækniskóla Íslands

Þekkingarsetur Suðurnesja og Fisktækniskóla Íslands eru í samstarfi um kennslu og starfskynningar fyrir nemendur Fisktækniskólans. Tveir nemendur komu í starfskynningu árið 2013 og gera má ráð fyrir fleiri starfskynningum árið 2014

Samstarf við aðrar menntastofnanir á Suðurnesjum

Þekkingarsetrið er í góðum tengslum við Fjölbrautaskóla Suðurnesja sem og leik- og grunnskóla á svæðinu enda koma margir þeirra með nemendur sína í heimsókn í setrið á hverju ári. Líffræðinemendur úr FS koma gjarnan til að kynna sér rannsóknahluta setursins. Þekkingarsetrið veitir einum útskriftarnemanda frá Fjölbrautaskóla Suðurnesja viðurkenningu fyrir framúrskarandi árangur í náttúrufræðigreinum að hausti og vori. Sömuleiðis fær einn útskriftarnemandi frá Grunnskólanum í Sandgerði viðurkenningu að vori.

Samstarf við Sjávarklasann á Suðurnesjum

Íslenski sjávarklasinn og nokkrar rannsókn- og menntastofnanir á Suðurnesjum hafa tekið höndum saman með það að markmiði að tengjast betur fyrirtækjum í sjávarútvegi á svæðinu. Sjávarklasinn vinnur að því að efla samstarf fyrirtækja í haftengdri starfsemi með aukið verðmæti sjávarafla að markmiði. Að verkefninu standa Íslenski sjávarklasinn, SSS, Keilir, Fisktækniskóli Íslands, Fjölbrautaskóli Suðurnesja, Miðstöð símenntunar á Suðurnesjum og Þekkingarsetrið. Hópurinn fundaði í fyrsta skipti í lok október á síðasta ári þar sem ákveðið var að heimsækja sjávarútvegsfyrirtæki á svæðinu til að kynna sig og kanna möguleika á samstarfi. Fyrsta heimsóknaferðin var farin í Grindavík í nóvember og gera má

ráð fyrir áframhaldi á verkefninu nú í ár þannig að fundað verði með sjávarútvegsfyrirtækjum allra sveitarfélaganna á Suðurnesjum.

Samstarf við Hekluna, atvinnubrúnað Suðurnesja

Þekkingarsetrið er í góðum tengslum við Samband sveitarfélaga á Suðurnesjum, Hekluna og Markaðsstofu Reykjaness til dæmis vegna framkvæmdar starfskynningar fyrir grunnskólanemendur, Reykjanessjarðvangs og markaðssetningar á sýningum Þekkingarsetursins.

Samstarf við fyrirtæki á Suðurnesjum

Þekkingarsetur Suðurnesja er í samstarfi við ýmis fyrirtæki á Suðurnesjum, til dæmis vegna námskeiðahalds, móttöku hópa og uppákoma í setrinu.

- Samstarf við Fiskmarkað Suðurnesja í tengslum við móttöku nemendahópa úr leik-, grunn- og framhaldsskólum.
- Samstarf við veitingahúsið Vitann vegna námskeiðahalds, móttöku hópa og uppákoma í setrinu.
- Samstarf við Flugukofann í Keflavík vegna námskeiðahalds.
- Samstarf við Fiskverkun K&G ehf. og Nesfisk vegna námskeiðahalds.

Samstarf við önnur Þekkingarsetur

Þekkingarsetrið hefur verið í góðum tengslum við Háskólafélag Suðurlands og Þekkingarnet Þingeyinga vegna skipulagningar ársfundar Þekkingarsetra og sambærilegra stofnana. Fyrsti fundurinn verður haldinn 13. febrúar 2014 í Þekkingarsetri Suðurnesja. Þær stofnanir sem um ræðir eru sjö talsins, allar með samning við Mennta- og menningarmálaráðuneytið:

- Austurbrú – Þekkingarnet Austurlands
- Háskólafélag Suðurlands
- Háskóla- og Mennta- og menningarmálaráðuneytið Vestfjarða
- Þekkingarnet Þingeyinga

PEKINGARSETUR SUÐURNESJA

Suðurnes Science and Learning Center

- Peckingarsetur Blönduósi
- Peckingarsetur Suðurnesja
- Peckingarsetur Vestmannaeyja

Þó að stofnanirnar séu ólíkar, og sumar þeirra þegar í samstarfi vegna sameiginlegra þátta eins og til dæmis símenntunar, eiga þær það allar sameiginlegt að sinna rannsóknastarfi. Það verður því útgangspunkturinn á þessum nýja vettvangi.

Tengsl við *The Manchester Museum*

Síðasta haust komu tveir starfsmenn *The Manchester Museum* í heimsókn í Peckingarsetrið til að kynna sér starfsemina og kanna möguleika á samstarfi. Safnið er hluti af Háskólanum í Manchester og er hið glæsilegasta. Stefnt er að annarri ferð til Íslands árið 2014 til að safna plöntu- og jarðfræðisýnum og leitast var eftir samstarfi vegna þess. Heimsóknin tókst mjög vel og mun án efa leiða af sér samstarf í einhverju formi á milli Peckingarsetursins og *The Manchester Museum*.

Kynning fyrir almenning á starfsemi Peckingarsetursins

Peckingarsetrið tekur þátt í Safnahelgi á Suðurnesjum sem haldin er í mars ár hvert og býður þá gestum á sýningarnar að kostnaðarlausu.

Á síðasta ári var opinn dagur hjá Peckingarsetrinu á Sandgerðisdögum og lagði fjöldinn allur af fólki leið sína í setrið. Sama fyrirkomulag verður á Sandgerðisdögum sumarið 2014.

Rafrænt kynningarefni Peckingarsetursins er sent til fjölda fyrirtækja og stofnana á hverju ári.

Hér hefur verið farið stuttlega yfir þau verkefni sem liggja fyrir hjá Peckingarsetri Suðurnesja í ársbyrjun 2014. Ekki er ólíklegt að fleiri verkefni bætist við þegar líða tekur á árið.

Hanna María Kristjánsdóttir
Forstöðumaður Peckingarseturs Suðurnesja